

FORUM⁺

časopis saveza arhitekata Srbije

APRIL

45

04/2003

TEMA BROJA

Unapređenje
arhitektonske
struke
na prelomu
milenijuma

bijenale VENECIJA, intervju MIODRAG JOVANOVIĆ, arhitektura Palata MPC, HVB Banka
Benzinska pumpa Beograd, sajmovi Minhen BAU 2003, nagrade Godišnja nagrada za arhitekturu SAS-a,
Nagrada grada Beograda 2002, enterijer Francuski kulturni centar, rekonstrukcija BOREAPARTI Show room

Dejan Ećimović (1948-2002)

Dejana sam upoznao na Stradunu, kao mladog kolegu koji se zanimao za svedene–primarne forme dalmatinske kamene kuće, jednako kao i za osobnosti grada – dubrovački urbani kontekst.

Klatno, kao grafikon mena društvenije klime, nužno se kroz vreme otklanja od jedne krajnje pozicije, koju obeležava pojednostavlјivanje – čišćenje materije, do one druge – suprotne, kada se stvari radikalno usložnjavaju, a materija biva zamenjena energijom. Primenjeno na polje (stvar) arhitekture, to znači premeštanje fokusa zanimanja sa „granice“, na polja i procese izvan nje. Konkretnije, radi se o zidu, odnosno prostoru izvan njega (spolja i unutra). Dejan je umeo da se bavi i jednim i drugim – u skladu sa zeitgest–om i ne u vreme kada i ostali. Kada se ozbiljno bavio onim između spolja i unutra – zidom (materijom) i drugim elementima primarne arhitekture,¹⁾ oko njega je uveliko tutnjala izlizana kasnomodernistička priča, kroz svoje deformisane izdanke. A kada je aktuelizovan stručni i javni diskurs o pravu na osobnost, o istoriji i

obnovi grada, on se već uveliko bavio cyber punk arhitekturom, koračajući ka svom „Future Box“–u. Avangarda i eksperiment ponovo su u fokusu njegovih interesovanja i istraživanja.

U svojoj ne predugoj profesionalnoj karijeri, on je prešao i dobrano odradio celu jednu amplitudu, bivajući uvek na samom špicu tog kretanja. Ja sam gledao ceo jedan Dejanov salto (mortale), od konstruktivista, Archigram, pop arta i This is tomorrow ili Italy: New Domestic landscape–a, Archizoom–a, super–senzualista, preko italijanskih racionalista, ranih dekonstruktivista do cyber space–a. S obzirom na svoja široka znanja i interesovanja, on nije pripadao samo arhitekturi (esnafu), već mnogo više jednom širem kulturnom miljeu, kao umetnik i teoretičar.

Sa grupom istomišljenika (M.E.Č.) jasno je uočio i definisao osobnosti naše arhitektonske, pa i kulturne scene kasnih 70–ih – njenu smušenost neodređenost i bezidejnost. Jasno je video da se stvar „zaglavila“ i da se mora napraviti nužni korak nazad da bi se išlo napred. Taj korak

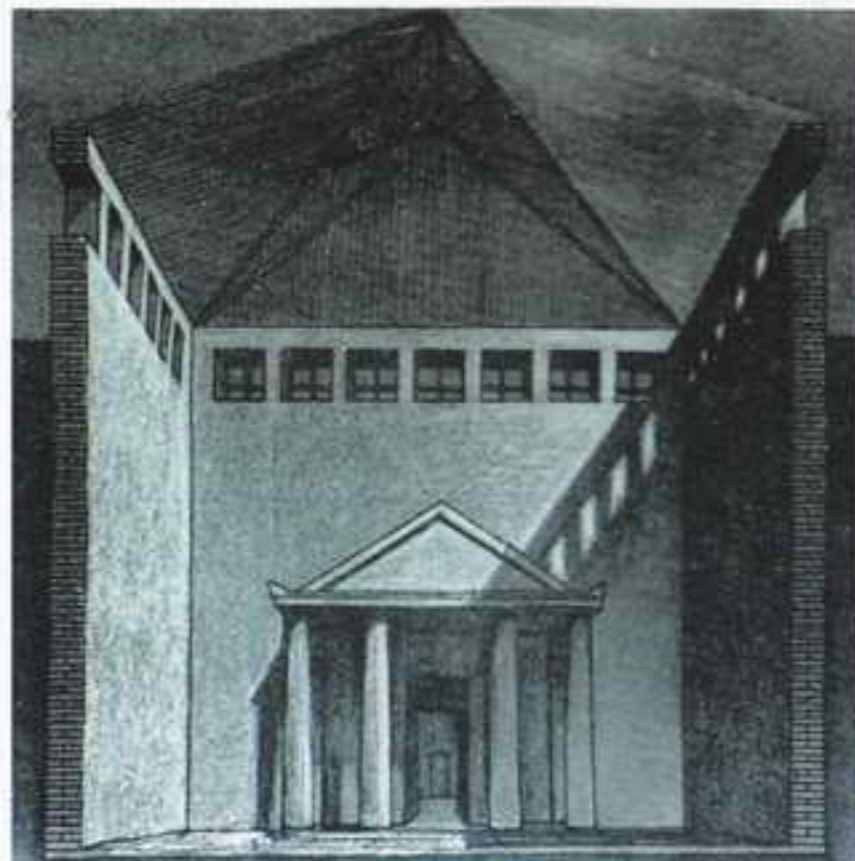
svakako nije imao svojstva „inverzne perspektive“,²⁾ već ga treba videti kao sazrelu potrebu za čišćenjem, preispitivanjem, pa i prevrednovanjem dosegnutog, a to će prvi učiniti, ko drugi nego onaj ko ide i gleda napred.

U tom hodu napred–nazad, sigurno se ne iscrpljuje ceo niz kontroverzi vezanih za Dejana Ećimovića. Detinjast i ozbiljan (možda preozbiljan), konzervativan i avangardan do samog špica novog. Znači uvek nov, pa i drugačiji – trendseter (u senci), tihi dandy beogradske arhitekture.

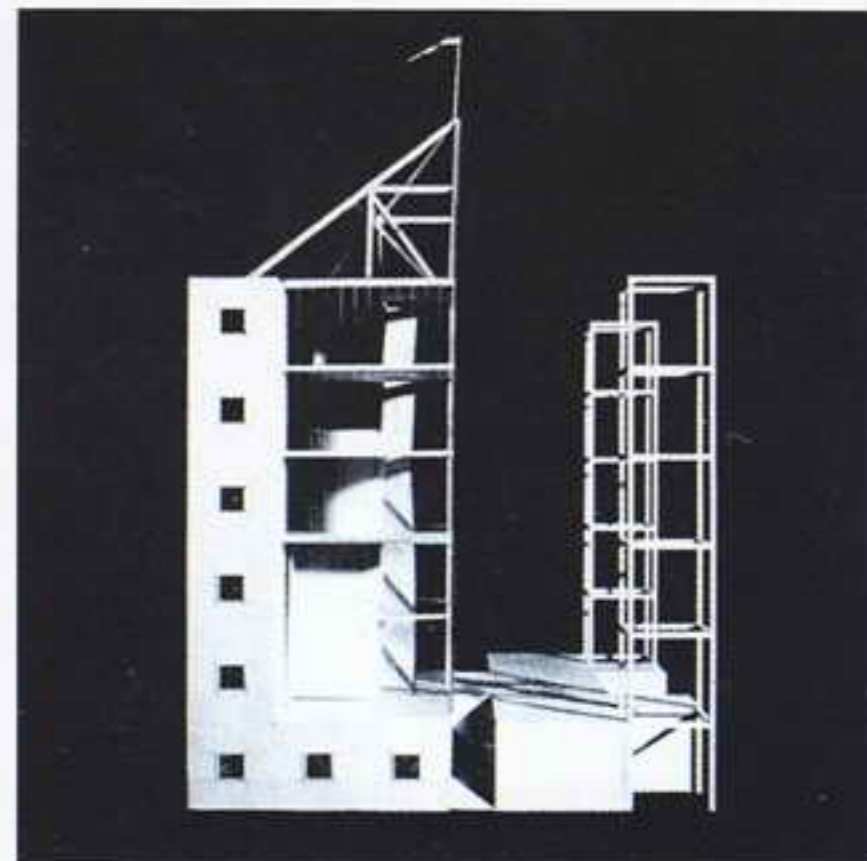
Izrazita je bila njegova sposobnost da kvalitetno saopšti svoje ideje, bilo kroz brilijantne crteže i makete uzbudljivih i zavodljivih prizora, ili izuzetne tekstove programske ili esejističke vrste, prepune erudicije i lucidnosti. Pišući „o tajnom životu perspektive“,³⁾ a zapravo raspravljajući problem urbanog i odnosa nepostojećeg subjekta prema njemu u našoj kulturnoj istoriji, on zapravo objašnjava i sopstveni sukob sa ruralnim i tradicionalnim vrednostima zajednice, koja odriče budućnost.

1

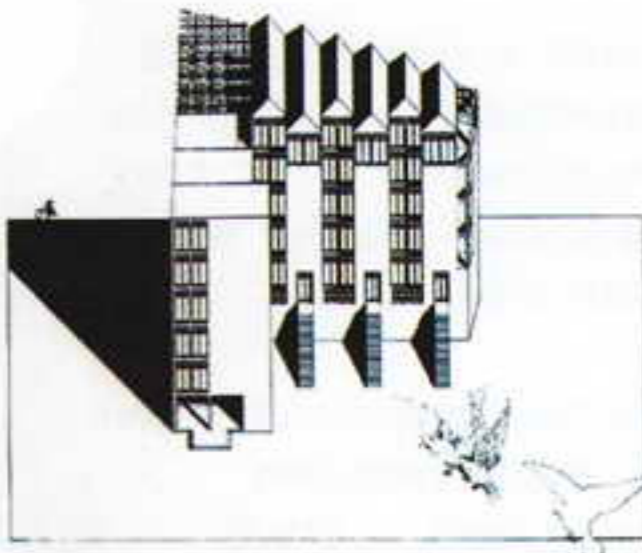
2

3

6

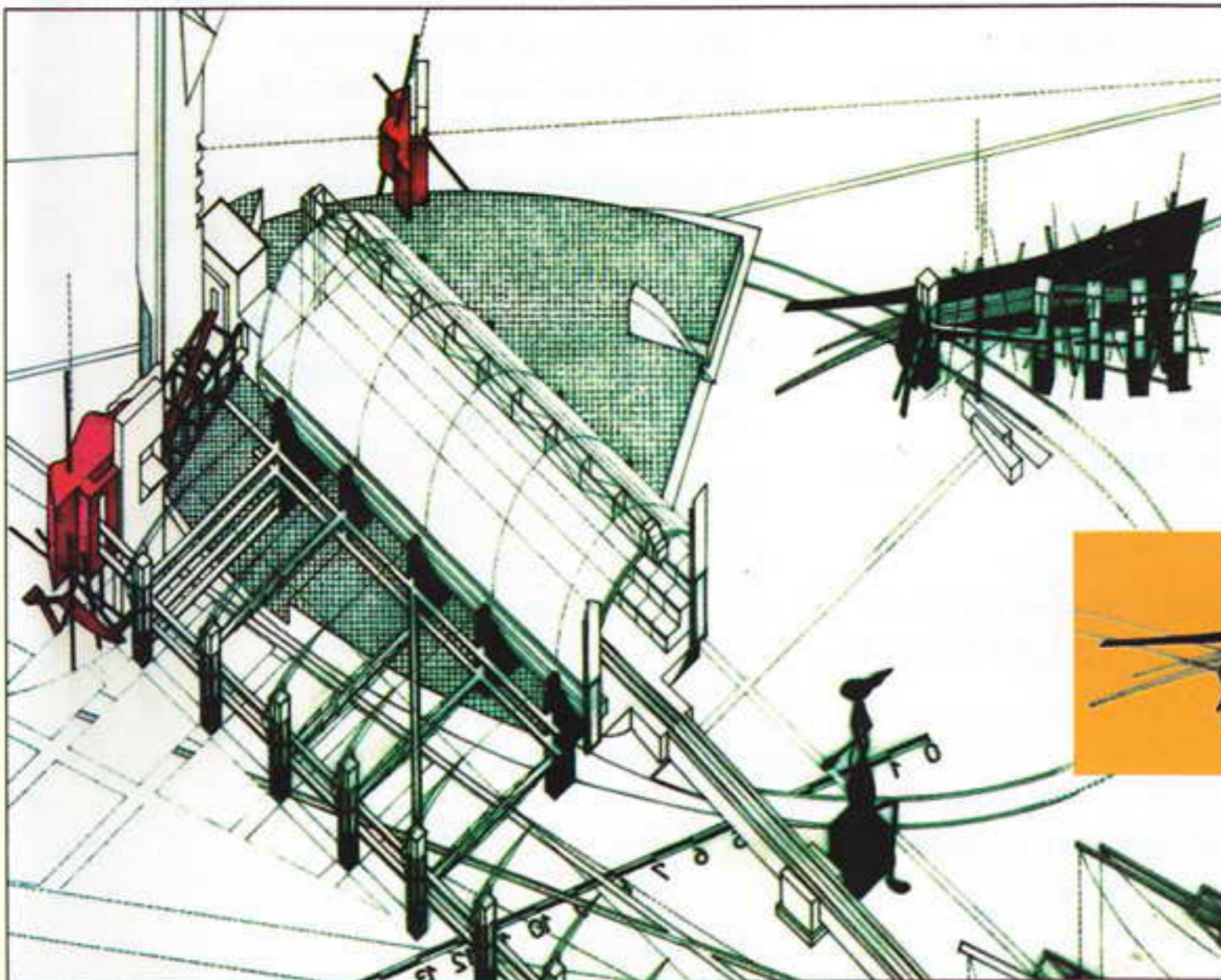

4

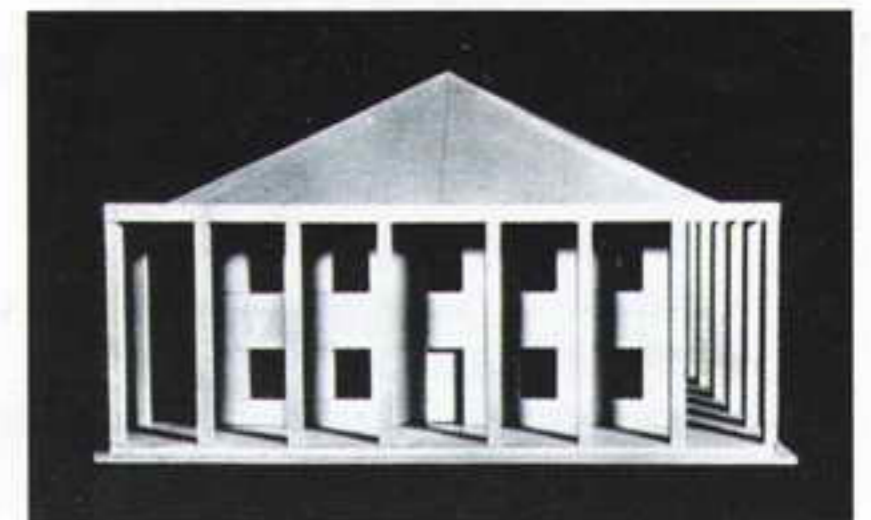

8

- 1 Kuća br.1 (1976-77)
- 2 Kuća br.4 (1977-79)
- 3 Kuća kosmopolite (1980)
- 4 Urbana kuća (1981)
- 5 Kuća br.8 - Arhitektura zemlje (1981)
- 6 M.E.Č. - "Forum",
Knez Mihajlova ulica, Beograd (1982)
- 7 Cosmic Flayject, Schinkenchiku
konkursni projekt (1989)
- 8 XYSTA 3, Jednoporodična kuća,
projekat, Nafpilon, Grčka (1991-92)

7

5

Njegova karijera i delovanje nemaju odlike klasičnog profesionalca, a još manje rutinera struke, već njegov rad predstavlja jedno veliko zalaganje za stvar arhitekture, ali ne kroz gradnju. Njegovo delo i trag u znaku su papirne, i to alternativne arhitekture, utemeljeni ne samo na znanjima struke, već možda i više na onima što dolaze sa polja umetnosti, filozofije i novih tehnologija.

Dejan Ećimović diplomirao je na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu 1974. godine. Specijalizirao na istom fakultetu 1996. (prof. D. Marušić). Tema: „Prilog teoriji arhitektonskog eksperimenta“.

Sa Musićem i Čehovinom 1980. osniva grupu M.E.Č.; 1981. se pridružuju Žutić i Maldini. Ko-urednik ARCHIPRESS-a, fanzina za teoriju, istoriju i kritiku arhitekture – oficijelno glasilo grupe M.E.Č. Od 1983. sa Popovićem, Čehovinom i Kovačevićem član POLIS-a, grupe za teoriju arhitekture. Između 1987. i 1988. project architect za Terry Farrell Partnership, London. Između 1988. i 1989. project architect za Moxley, Jenner and Partners, London. U Beogradu 1999. osniva „Future Box Ltd.“, laboratoriju za teoriju arhitekture.

Među brojnim i značajnim izložbama podsećam na: One-man show u Galeriji SKC 1979, izložbe u Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Wroclavu i Volgogradu, sa grupom M.E.Č, predavanja u Beogradu, Zagrebu, Londonu, Tokyu i Tsukubi.

Značajnije nagrade:

- Nagrada Ministry of Education of Finland, za samostalni istraživački projekat "Aalto s Early 3D Iconography", istraživanje obavljeno na Teknillienen Korkeakoulu Arkitehtiosasto, Otaniemi, Helsinki, mentor: Prof Osmo Lappo (1980)
- Specijalna nagrada VII Salona arhitekture, sa Musićem i Čehovinom, grupi M.E.Č., MPU, Beograd (1981)

- Nagrada "Japan International Cooperation Agency" i Ministry of Construction of Japan za konkurs „Housing“ (1985)

- III nagrada Shinkenchiku Residential Design Competition, tema: „DISPROGRAMMING“, predsednik žirija Bernard Tschumi (1989).

Značajniji projekti:

- Forum grupe M.E.Č., u okviru manifestacije „Grad u reinkarnaciji“ za SKC, Knez Mihajlova, Beograd (1982)
- „L oeuvre au noir“, mobilni studiol, projekat (1987/88)
- „Cosmic Flyject“, konkursni projekt (1989)
- „Sagamy Bay Proposal“, urbanistički projekat, Sagamy Bay, Japan (1991)

- „XYSTA 3“, projekat jednorodnične kuće, Nafpilon, Grčka (1991/92)

Značajniji tekstovi:

- „Aalto s Early 3D Iconography“, neobjavljeni manuskript, Teknillienen Korkeakoulu Arkitehtiosasto, Otaniemi, Helsinki (1980)
- „Manifest Primarne arhitekture“, katalog izložbe „Vertikalna umetnost“, Galerija Kulturnog centra, Beograd (1981)
- „Primary architecture“, Architectural Design No 5/1981, London (1981)
- „The Riverside Place“, ARCHITECTURE+URBANISM,86/04, Tokyo (1986)
- „Cultural Models of Architecture“, ARCHITECTURE+URBANISM,88/11, Tokyo (1988)
- „Past and Present: An Amplitude of Ideas“, Urban Design Quarterly 32/1989, London (1989)

- „Poetic Experiment in Japanese Architecture“, Institute of Art and Design, Tsukuba University, manuskript (1992)

- „Burning White Beyond: Notes on the Philosophy of the City“, 10+1 Magazine, 1995/3, Tokyo (1995)

- „Prilog teoriji arhitektonskog eksperimenta“, specijalizacija, Arhitektonski fakultet, Beograd (1996)

Dejan nije hteo ili nije mogao da prihvati komercijalizaciju onoga što mu je najdragocenije, ostavši tako „čist“ do apsoluta – baveći se samo „čistom arhitekturom“.

Njegovi tekstovi i projekti objavljeni u najrelevantnijim svetskim stručnim časopisima, u pravo vreme, govore o karijeri kakvu ne poznaje naša novija istorija arhitekture, a to mu svakako daje posebno mesto u njoj, naročito iz razloga što njegova istraživanja u domenu teorije, odnosno papirne arhitekture, na poseban način predstavljaju, pored ostalog, osnov i utemeljenje za novije uspešne arhitektonske realizacije u našoj sredini.

Krajem 90-ih godina, on formira laboratoriju za proučavanje eksperimentalne arhitekture – "Future Box", koju svojom rukom materijalizuje, kroz metaforu svog novobeogradskog stana, ogoljenog do betona, špahtlom erodirajući sve viškove što asociiraju na odlike stila ili kulturne naslage, dovodeći tako stvar do kraja – apsurdna.

Mustafa Musić

¹⁾ Dejan Ećimović, *Manifest Primarne arhitekture*, katalog izložbe „Vertikalna umetnost“, Galerija Kulturnog centra, Beograd, 1981.

²⁾ Dejan Ećimović, *Tajni život perspektive*, „New Moment“ – magazin za vizuelnu kulturu, Beograd, broj 2, leto 1994. godine.